

Niskoemisyjna gospodarka to jeden z głównych celów polityki Unii Europejskiej. W dokumentach strategicznych Unii Europejskiej, w tym Strategii Europa 2020, wskazano na konieczność redukcji emisji we wszystkich sektorach gospodarki. Podkreślić przy tym należy, że rolnictwo stanowi jedno z istotnych źródeł emisji zanieczyszczeń gazowych. W tym zakresie polskie rolnictwo stoi przed wieloma trudnymi wyzwaniami, m.in. ograniczeniem emisji amoniaku i gazów cieplarnianych z produkcji zwierzęcej oraz emisji tlenków i podtlenku azotu z nawozów naturalnych i mineralnych. Zmniejszenie emisji m.in. gazów cieplarnianych z rolnictwa wymaga wprowadzenia innowacyjnych technik i narzędzi zwiększających efektywność wykorzystania środków produkcji rolnej oraz odpadów z chowu zwierząt i resztek poźniwnych. Warunkiem rozwoju gospodarki niskoemisyjnej w rolnictwie jest wzrost inteligentny (ang. smart growth) oparty na wiedzy i innowacjach. Niezbędne jest przy tym m.in.: wykorzystanie innowacyjnych środków produkcji rolnej o relatywnie niskiej presji środowiskowej (m.in. bionawozów i biopestycydów), wdrożenie zasad rolnictwa precyzyjnego, rozwój niskoemisyjnych źródeł energii w gospodarstwach rolnych (np. biogazowni), stosowanie w płodozmianie roślin o dodatnim wskaźniku reprodukcji glebowej materii organicznej, dodawanie do paszy preparatów wiążących związki azotowe.

Głównym celem naukowym projektu jest identyfikacja rodzaju związków i siły zależności pomiędzy endo- i egzogenicznymi determinantami rozwoju niskoemisyjnej produkcji w polskim rolnictwie. Projekt będzie miał charakter teoretyczno-empiryczny. Aktualny stan badań w tematyce proponowanego projektu jest niepełny, zwłaszcza w zakresie regionalnego zróżnicowania uwarunkowań rozwoju niskoemisyjnego rolnictwa. Konieczne z punktu widzenia nauki jest pogłębienie i zdobycie nowej wiedzy o zachowaniach producentów rolnych, wpływających na rozwój niskoemisyjnej produkcji w polskim rolnictwie. Jednym z celów szczegółowych planowanych badań jest rozpoznanie ekonomicznych, środowiskowych i społecznych czynników, determinujących transformacje w kierunku niskoemisyjnego rolnictwa w Polsce. W ramach niniejszego projektu planuje się przeprowadzenie badań przy wykorzystaniu danych wtórnych i pierwotnych. Proces badawczy rozpocznie się od analizy danych wtórnych GUS, IERiGŻ, IUNG, PIORiN oraz analizy literatury. Dane wtórne analizowane będą w różnych zakresach terytorialnych, na obszarze kraju, regionów (klasyfikacja NTS-1) i województw. Podstawowy zakres czasowy analiz obejmował będzie lata 2005-2016. Analiza danych wtórnych pozwoli na wykrycie tendencji zmian w zużyciu (wielkość i struktura) m.in. nawozów mineralnych i chemicznych środków ochrony roślin, tendencji zmian w zakresie produkcji biogazu rolniczego itp.

Procedura badawcza obejmowała będzie także badania pierwotne (empiryczne). Planuje się przeprowadzenie w okresie 10.2017 r. - 3.2018 r. badań ankietowych wśród producentów rolnych i niezależnych ekspertów. Zakres przestrzenny badań obejmował będzie całą Polskę, a badania empiryczne wśród rolników zostaną przeprowadzone w sześciu losowo-wybranych województwach. Dobór opierał się będzie na lokalizacyjnym podejściu badawczym, bazującym na jednostkach terytorialnych. Do badań wylosowanych zostanie sześć województw, po jednym województwie z każdego makroregionu w Polsce - jednostki statystyczne poziomu pierwszego (NUTS 1). Dobór losowy dotyczy też będzie powiatów w obrębie wybranych województw. W każdym województwie wylosowane zostaną 3 powiaty, w których przeprowadzone zostaną badania ankietowe. Minimalną wielkość próby badawczej szacuje się na 900 gospodarstw rolnych. Badania ankietowe realizowane będą przy współpracy z Ośrodkami Doradztwa Rolniczego, mających swoje siedziby w wylosowanych województwach. Ponadto w ramach projektu planuje się przeprowadzenie badań ankietowych wśród ekspertów. Dobór próby badawczej będzie miał charakter celowy. Planuje się przeprowadzenie badań wśród 30 ekspertów zajmujących się tematyką niskoemisyjnego rolnictwa, zatrudnionych m.in. w IERiGŻ, IUNG, INS, MRiRW, CDR, PIMR, ARR, ARiMR oraz w szkolnictwie wyższym.